

א', ח'. וערכו בני אהרן גו' את הראש ואת הפדר וגו'.

תרגם יונתן וז"ל: ית רישא וית פריסותא דתרבא. ולהלן [פסוק י"ב] כתוב: ואת ראשו ואת פדרו, ותרגם יונתן: ית רישיה וית גופיה, וצ"ע. ועיין בראב"ע כאן ד"ה הפדר שכתב וז"ל: הפדר רבים חכמי הדור פירשוהו הגוף והנכון בעיניי שהיה הפדר החלבים וכו', עיי"ש.

א', ט'. והקטיר הכהן את הכל.

תרגם יונתן וז"ל: ויסק כהנא. וכן להלן [פסוק י"ג] והקטיר המזבחה, תרגם יונתן: ויסק למדבחה, וכן בכל הפרשה תרגם כן. אמנם עיין במלכים א' [ג' פ"ג]: רק בכמות הוא מזבח ומקטיר, ושם תרגם יונתן וז"ל: לחדר על כמותא הוא מדבח ומסיק בוסמין עכ"ל, ותמוה, הא ככל מקום מצינו באימורי קרבן או בעולה שם הקטרה, ומה הכריחו ליונתן לתרגם שם שהיא הקטרת קטורת?

והנראה לי, דבאמת מלת "קטרת" היא חפץ המבערין אותו כדי שיעלה ריח מהקטיר זה, אלא שבקרבנות שמקטירין את האברים או את הפדרים בשביל ריח ניחוח לד', שפיר נופל על זה שם הקטרה — כיון שהוא לשם ריח, משא"כ בכמה דקיי"ל אין ריח ניחוח בכמה כדתנן בזבחים [דף קי"ג ע"א] ועיי"ש, וא"כ איך יתכן שיקטיר אברי העולה והול"ל "מזבח ומעלה", אע"כ דהאי ומקטיר היינו קטורת⁴. ונבין בזה מה שבכל מקום הקטרת האברים והפדרים נקראים בשם הקטרה, והקטרת האברים שבחוף

נקראת בשם העלאה כדתנן בזבחים [דף ק"ו ע"א]: השוחט ומעלה בחוף חייב על השחיטה וחייב על העליה, ועיי"ש בכל הפרק.

א', ט'. עלה אשה ריח ניחוח לה'.

עיין ברמב"ן שהביא שיטת הרמב"ם במהות הקרבנות, וז"ל: כי טעם הקרבנות בעבור שהמצרים והכשדים אשר היו ישראל גרים ותושבים בארצם מעולם היו עובדים לבקר ולצאן כו' בעבור כן צוה לשחוט אלה השלשה מינין לשם הנכבד כדי שידוע כי הדבר שהיו חושבים כי הם בתכלית העבירה הוא אשר יקריבו לבורא וכו' עכ"ל הרמב"ם. וכתב ע"ז הרמב"ן וז"ל: והנה הם דברי הבאי ירפאו שבר גדול וקושיא רבה על נקלה כו' שאיננו רק להוציא מלבן של רשעים וטפשי עולם וכו', עיי"ש בדבריו שהאריך לדחות שיטת הרמב"ם.

אבל כבר גילה הרמב"ם את דעתו בהלכות מעילה [פ"ח הל"ח], וז"ל: ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה ולידע סוף ענינם כפי כחו ודבר שלא ימצא לו טעם ולא ידע לו עילה אל יהא קל בעיניו כו' ק"ו למצוה שחקק לנו הקב"ה שלא יבעט האדם בהן מפני שלא ידע טעמן כו' והחוקים הם המצות שאין טעמן ידוע כו' וכל הקרבנות כולן מכלל החוקים הן; אמרו חכמים שבשביל עבודת הקרבנות העולם עומד, שבעשיית החוקים והמשפטים זוכין הישרים לחיי העולם הבא והקדימה התורה ציווי על חוקים וכו', ועיי"ש. והנה כאן גילה

4. ועיין בחידושי רבינו למלכים א' [י"ב פל"ג] שביאר מדוע שם שינה יונתן מזה ותרגם "לאקטרא" אפילו בכמות, ועיי"ש.

שלעת"ל לא יהיו קרבנות], אלא עכ"פ "ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה ולידע סוף ענינם כפי כחו", והיינו משום שעייז יכול כל אחד להתקרב לעבודתו יתברך, ודו"ק.]

והנה הרמב"ן בעצמו כתב בענין הקרבנות בזה"ל: ועל דרך האמת יש בקרבנות סוד נעלם כו' ממה שאמרו רבותינו כו' אמר שמעון בן עזאי בא וראה מה כתיב בפרשת הקרבנות שלא נאמר בהם לא קל ולא אלקיך ולא אלקים ולא שד-י ולא צבקות אלא יו"ד ה"א שם המיוחד שלא ליתן פתחון פה לבעל הדין לחלוק וכו'. ובסוף דבריו כתב וז"ל: והמלאך למד למנוח ענין הקרבנות אמר אם תעצרני לא אוכל בלחמך שאם יעשה לו לחם לא יקבל ממנו כו' אבל אם תעשה עולה לה' לבדו תעלנה ותהיה לרצון על אשה ה' וכו'. ונראה בביאור סוף דבריו, דהנה בפרשת הנזירות כתוב לעולם נזיר ד', אבל בנזירות שמשון אמר המלאך נזיר אלקים, וכן בסוף ימי שמשון אמר לדלילה כי נזיר אלקים אני [ואפשר מפני שהיה מותר בטומאת מת], ולפיכך אמר לו המלאך שאף שהנזירות היתה נזירות אלקים מ"מ אם יקריב עולה אז דוקא לה' תעלנה, כי הקרבנות אינם מוקרבות לשם אלקים אלא לשם יו"ד ה"א, ודו"ק.

א', י"ד. מן התורים או מן בני היונה⁷.

כתב הרמב"ן וז"ל: אבל רצה בתורים הגדולים בעבור פרישותן והדבקם בידוע

רבינו כוונתו⁵, דמיד בתחלת דבורו מש"כ "ראוי להתבונן במשפטי התורה הקדושה", דייק לשון "הקדושה" שלא ראיתי במקומות אחרים הבעה זו, אלא דכוונתו הוא דבמקומות שהם רחוקים מהשגתנו מצד קדושתן, אעפ"כ אם אפשר למצוא איזה טעם להבין סוף ענינם לפי כחו יעשה כן, ואם רואה שאינו מספיק ידע שהוא מן החקים ולא ימעט יחס החשיבות בשביל שהוא אינו מבין ומשיג הדבר, וזה מצא לבאר בשלהי ספר עבודה, ודו"ק היטב בזה.

[ביאור⁶ דעת הרמב"ם היא, דבאמת ישנם שלשה דרכים בהם יכול האדם להשיג מדרגת "עבד ה'": תורה, שהיא המדרגה העליונה בעבודת ה' ועל ידה נקרא מקבל התורה — משה רבינו — עבד ה'; תפלה, אע"פ שאין היא חשובה כתורה שהרי מצינו מי שתורתו אומנתו שפטור מתפלה, מכל מקום גם היא מקשרת את האדם לבוראו, שהרי ע"י זה הוא מרגיש שהכל בא מאתו יתברך; קרבנות, זו דרך נוספת למי שאף תפלה לא מועילה לו, והדרך בשבילו היא הקרבת קרבנות להרחיקו מעבודה זרה ולקרב אליו את הבורא. וזהו הוא דעת הרמב"ם, דבודאי הקרבנות חקים הם ויש בהם הרבה טעמים שאינם מובנים לנו, ולכן בודאי לעתיד לבא — אע"פ שלא תהיה עבודה זרה הם לא יבטלו [ולא ח"ו כאחרים שרצו לשנות את נוסח התפלה שבמקום "ושם נקריב לפניך" הגיהו "ושם הקריבו לפניך" בהסתמכם על שיטת הרמב"ם כמו"נ

5. ועיין בדברי הרמב"ם [פ"ג מהלכות תמורה הלי"ג] שהוסיף ביאור ביסודו זה. וע"ע בספר הזכרון להריטב"א ובמשך חכמה כאן מה שכתבו ביישוב דעת המו"נ.

6. העתקנו מפי השמועה מה שהוסיף רבינו על ענין זה בדרשה ציבורית.

7. מפי השמועה.